

DECIZII

DECIZIA COMISIEI

din 25 ianuarie 2012

privind ajutorul acordat de Grecia agricultorilor producători de cereale și cooperativelor care colectează cereale

[nr. SA 27354 (C 36/10) (ex NN 3/10, ex CP 11/09)]

[notificată cu numărul C(2011) 9335]

(Numai textul în limba greacă este autentic)

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2012/320/UE)

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 108 alineatul (2) primul paragraf,

având în vedere Acordul privind Spațiul Economic European, în special articolul 62 alineatul (1) litera (a),

după invitarea părților interesate să își prezinte observațiile în conformitate cu articolul 108 alineatul (2) primul paragraf din tratat ⁽¹⁾ și având în vedere aceste observații,

întrucât:

I. PROCEDURA

- (1) La 18 noiembrie 2008, Comisia a primit prin e-mail informații referitoare la un presupus ajutor acordat de statul elen agricultorilor producători de cereale și Uniunilor Cooperativelor Agricole care colectează cereale. Presupusul ajutor a fost sub formă de împrumuturi fără dobândă. Prin scrisoarea din 21 noiembrie 2008, Comisia a solicitat autorităților elene să trimită informații cu privire la ajutorul în cauză.
- (2) Prin scrisoarea din 24 noiembrie 2008, Comisia a solicitat reclamantului să depună un formular complet de reclamație. Comisia a primit acest formular la 8 ianuarie 2009.
- (3) Ca urmare a primirii formularului de reclamație și în lipsa răspunsului autorităților elene la scrisoarea sa din 21 noiembrie 2008, Comisia le-a trimis acestora o a doua scrisoare în data de 23 ianuarie 2009, prin care

solicita informații cu privire la ajutorul în cauză. Autoritățile elene nu au răspuns în termenul stabilit de respectiva scrisoare, fapt pentru care Comisia și-a reiterat solicitarea la 24 martie 2009.

- (4) Autoritățile elene au trimis Comisiei o scrisoare, la 14 mai 2009, prin care se furnizau doar informații foarte limitate referitoare la ajutorul care a făcut obiectul reclamației. La 11 iunie 2009, Comisia a trimis autorităților elene o a doua cerere de informații, care conținea întrebări mai detaliate referitoare la presupusul ajutor de stat.
- (5) La 20 iulie 2009, autoritățile elene au cerut prelungirea până la 30 august 2009 a termenului de furnizare a informațiilor relevante. Comisia a aprobat această prelungire prin scrisoarea din 23 iulie 2009. Prin e-mailul din 1 septembrie 2009, autoritățile elene au cerut prelungirea termenului cu încă o lună. Prin scrisoarea din data de 14 septembrie, Comisia a aprobat a doua prelungire a termenului până la 30 septembrie 2009.
- (6) La două luni de la expirarea termenului stabilit și în lipsa răspunsului autorităților elene, Comisia le-a trimis o atenționare la 1 decembrie 2009, acordând o lună suplimentară pentru furnizarea informațiilor. Cu această ocazie, Comisia a atras atenția autorităților elene asupra faptului că, în lipsa unui răspuns în termenul stabilit, va solicita furnizarea informațiilor (printr-un „ordin de furnizare a informațiilor”) în temeiul articolului 10 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE ⁽²⁾ (*). În plus, la 26 ianuarie 2010, acest caz a fost înregistrat cu numărul NN 3/10 în registrul ajutoarelor nenotificate.

⁽²⁾ JO L 83, 27.3.1999, p. 1.

(*) Ulterior, articolul 88 din Tratatul CE. De la 1 decembrie 2009, articolele 87 și 88 din Tratatul CE au fost înlocuite de articolele 107 și, respectiv, 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

⁽¹⁾ JO C 90, 22.3.2011, p. 11.

- (7) Termenul limită stabilit de către Comisie a fost depășit fără ca autoritățile elene să furnizeze respectivele informații. Prin urmare, la 10 martie 2010, Comisia a adoptat o decizie în conformitate cu articolul 10 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999, solicitând autorităților elene să furnizeze informațiile necesare.
- (8) Autoritățile elene au răspuns în cele din urmă la 19 martie 2010, afirmând că au răspuns la scrisoarea Comisiei din 1 decembrie 2009 printr-o scrisoare din data de 9 februarie 2010. Prin scrisoarea din 17 mai 2010, Comisia a pus autorităților elene o serie de întrebări suplimentare și le-a cerut să furnizeze dovada de trimitere a scrisorii către Comisie la 9 februarie 2010. Între timp, Comisia a primit informații suplimentare de la reclamant cu privire la ajutorul în cauză. Prin urmare, la 18 iunie 2010, Comisia a trimis o altă scrisoare autorităților elene, oferindu-le posibilitatea de a-și prezenta observațiile în privința noilor informații. Autoritățile elene au răspuns la scrisoarea Comisiei din 17 mai 2010, fără să furnizeze dovada de trimitere a scrisorii către Comisie la 9 februarie 2010. La 30 septembrie 2010, autoritățile elene au răspuns la scrisoarea Comisiei din 18 iunie 2010.
- (9) Prin scrisoarea din 15 decembrie 2010, Comisia a informat Grecia că a decis să inițieze procedura prevăzută la articolul 108 alineatul (2) din Tratatul CE cu privire la ajutorul respectiv. Prin scrisoarea din data de 21 ianuarie 2011, autoritățile elene și-au prezentat observațiile cu privire la decizia Comisiei din 15 decembrie 2010. Comisia a trimis autorităților elene câteva întrebări suplimentare prin scrisoarea din 5 mai 2011, la care acestea au răspuns la 6 iunie 2011.
- (10) Decizia Comisiei de inițiere a procedurii a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* ⁽³⁾. Comisia a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile cu privire la măsura în cauză. Comisia a primit observații de la o parte interesată, care afirma că respectivele măsuri sunt ilegale. Aceste observații au fost transmise autorităților elene, care și-au prezentat apoi observațiile în scrisoarea din 1 decembrie 2011.

II. DESCRIEREA DETALIATĂ A AJUTORULUI

II.1. Reclamația

- (11) La 18 noiembrie 2008, Comisia a primit prin e-mail informații referitoare la un presupus ajutor acordat de statul elen agricultorilor producători de cereale și Uniunilor Cooperativelor Agricole. Conform acestei plângeri, ajutorul a fost sub formă de împrumuturi fără dobândă în valoare de 150 de milioane EUR acordate Uniunilor Cooperativelor Agricole din sectorul cerealelor.

II.2. Contextul

- (12) Potrivit informațiilor transmise de către autoritățile elene, în cursul anului 2008 agricultorii greci au semănat cu 60 de mii de hectare (600 de mii de „stremma”) de porumb mai mult decât în anul precedent. Acest lucru a dus la o semnificativă supraproducție de porumb, și, ulterior, la o scădere a prețurilor. Același lucru s-a întâmplat în cazul grâului. Din cauza acestui fapt și ca urmare a crizei economice, statul elen a decis să-i sprijine pe producătorii greci.
- (13) Potrivit autorităților elene, sprijinul a fost acordat organizațiilor de producători, adică Uniunilor Cooperativelor Agricole (UCA). Din cauza crizei financiare, UCA nu au dispus de fondurile necesare pentru a sprijini veniturile agricultorilor, și nici nu au avut acces la piețele financiare pentru a obține împrumuturi. Autoritățile elene au susținut în continuare că, dacă cooperativele ar fi vândut în timpul iernii 2008 cantitățile de cereale colectate, prețurile ar fi scăzut drastic și producătorii ar fi suferit pierderi semnificative. Prin urmare, pentru a preveni o scădere a prețurilor cerealelor și pentru a asigura un venit minim pentru agricultori, guvernul elen a decis să acorde UCA și, în mod indirect, agricultorilor care și-au livrat produsele cooperativelor ajutoare sub formă de împrumuturi garantate de stat cu rate ale dobânzii subvenționate. Potrivit autorităților elene, trebuia ca sumele aferente creditelor acordate UCA să fie vărsate producătorilor pentru cantitățile de cereale achiziționate sau primite de UCA în 2008. Din cauza crizei prelungite de pe piața cerealelor, autoritățile elene au prelungit termenul limită stabilit pentru rambursarea împrumuturilor până la 30 septembrie 2010.

II.3. Măsura

- (14) Autoritățile elene au adoptat o serie de decizii privind acordarea ajutoarelor.
- (15) Decizia nr. 56700/B.3033 a ministrului elen al Economiei și Finanțelor din 8 decembrie 2008 prevede, *inter alia*:

„Articolul 1. Se aprobă subvenționarea ratelor dobânzilor aferente împrumuturilor care au fost sau vor fi acordate în 2008 de instituțiile financiare în favoarea Uniunilor Cooperativelor Agricole (UCA) și Cooperativelor Agricole Primare din Grecia, astfel încât acestea să fie utilizate pentru a acorda plăți producătorilor pentru cantitățile de cereale achiziționate sau primite în 2008. Împrumuturile în cauză sunt subvenționate de la data la care acestea sunt acordate. [...]

Articolul 3. Respectivete împrumuturi au o durată care începe la data acordării și se termină la data rambursării, fixată cel mai târziu la 30 septembrie 2009. [...].”

⁽³⁾ A se vedea nota de subsol 1.

- (16) Decizia nr. 2/88675/0025 a ministrului elen al Economiei și Finanțelor din 9 decembrie 2008 prevede, *inter alia*;

„1. Statul elen acordă o garanție de 100 % împrumuturilor care vor fi acordate de către instituțiile financiare Uniunilor Cooperativelor Agricole (UCA) și Cooperativelor Agricole Primare din Grecia, astfel încât acestea să utilizeze pentru a acorda plăți producătorilor pentru cantitățile de cereale achiziționate sau primite în 2008, în conformitate cu prevederile Legii 2322/1995. Împrumuturile acordate de instituțiile financiare pentru UCA și Cooperativele Agricole Primare în 2008 pentru achiziționarea cerealelor fac obiectul dispozițiilor prezentei decizii începând cu data acordării. Valoarea totală a împrumuturilor care au fost sau vor fi acordate nu depășește 150 de milioane EUR. [...]

3. [...] În caz de nerambursare a soldului împrumutului la scadență, suma respectivă devine restantă și plătitibilă. În vederea rambursării de către stat a creanțelor garantate, băncile trebuie să depună documentele justificative prevăzute de Decizia nr. 2/478/0025/4.1.2006 (Monitorul Oficial, seria II, nr. 16, 13.1.2006) a ministrului Economiei și Finanțelor în termen de trei luni de la data scadenței împrumutului.”

- (17) În temeiul Deciziilor nr. 46825/B.2248 din 29 septembrie 2009 și nr. 2/69591/0025 din 2 octombrie 2009 ale ministrului Economiei și Finanțelor, termenul stabilit pentru rambursarea creditelor a fost prelungit până la 30 decembrie 2010.

- (18) Decizia nr. 8264 din 9 decembrie 2008 a ministrului elen al Dezvoltării Rurale și Alimentației prevede alocarea sumei de 150 de milioane EUR unui număr de 57 de Uniuni ale Cooperativelor Agricole. Se face, de asemenea, referire la o decizie din 12 noiembrie 2008 a comisiei guvernamentale privind acordarea de credite în valoare de 150 de milioane de euro Uniunilor Cooperativelor Agricole și membrilor acestora.

- (19) Conform scrisorii autorităților elene trimise la 19 martie 2010, toate creditele în cauză (cu o singură excepție) au fost acordate de către Banca Agricolă a Greciei (denumită în continuare „banca ATE”). Autoritățile elene au adăugat că subvenționarea dobânzilor și garanția acordate de stat în sectorul cerealelor au fost necesare pentru a face față scăderii prețurilor din 2008, ca urmare a supraproducției de cereale din Grecia. În această scrisoare, autoritățile elene și-au exprimat opinia că mica facilitate de credit acordată de stat nu poate fi considerată ajutor de stat, deoarece nu denaturează sau amenință să denatureze concurența și nici nu afectează schimburile comerciale dintre statele membre. Autoritățile elene au adăugat că producătorii individuali nu au avut decât beneficii minime de pe urma acestei măsuri.

- (20) În temeiul articolului 1 din Acordul de împrumut dintre banca ATE și UCA („acordul de împrumut”), împrumutul acordat de către banca ATE ar trebui să fie utilizat de către debitor pentru achiziționarea sau primirea de cereale produse în anul 2008.

- (21) În ceea ce privește condițiile de acordare a creditului, autoritățile elene au indicat că rata dobânzii este rata aplicabilă obligațiunilor elene de tezaur pe 12 luni (emise chiar înainte de data la care dobânda a început să curgă) plus 30 %, susținând că acordul de împrumut dintre banca ATE și UCA a inclus o condiție care dovedește că nu este vorba de ajutoare de stat. Respectiva condiție prevede: „Înainte de deblocarea împrumutului, debitorul își asumă obligația de a semna cu statul elen, reprezentat de către bancă în acest scop, un contract de garanție financiară privind produsele, subprodusele și alte bunuri mobile pe care debitorul le va achiziționa cu acest împrumut, precum și toate bunurile care se află în proprietatea sa sau pe care le administrează, în conformitate cu prevederile Legii 2844/2000.” Cu alte cuvinte, UCA furnizează statului (reprezentat de către banca ATE) garanția, care este constituită din produsele achiziționate de UCA cu respectivul împrumut.

- (22) Decizia nr. 2/21304/0025 a fost adoptată de ministrul adjunct de Finanțe la 26 octombrie 2010. Conform acestei decizii:

„A. Uniunile Cooperativelor Agricole (UCA) și Cooperativele agricole primare din Grecia care au obținut împrumuturi garantate de statul elen în conformitate cu Decizia nr. 2/88675/0025/9.12.2008 adoptată de ministrul adjunct al Economiei și Finanțelor, astfel cum este în prezent în vigoare, au opțiunea de a restructura împrumuturile garantate de statul elen în conformitate cu decizia citată, scadente la 30 septembrie 2010, după cum urmează:

Durata totală a împrumutului restructurat se stabilește la cinci ani, acesta fiind plătit prin rambursări semestriale (plata principală și dobânzile), prima tranșă fiind datorată la 30 martie 2011 și ultima la 30 septembrie 2015.

În plus, fiecare debitor plătește statului elen, până la scadența împrumutului, o primă self-harbour în valoare de 2 % din soldul curent al creditului. Prima plată se face cu ocazia plății primei rambursări la 30 martie 2011.

Se abrogă actualele contracte de garanție financiară referitoare la cereale, stabilite în favoarea statului elen.

Rata dobânzii stabilită pentru împrumut este rata folosită de fiecare instituție financiară pentru aceeași categorie de împrumuturi. [...]”

III. OBSERVAȚIILE GRECIEI

- (23) În răspunsul lor din 21 ianuarie 2011, autoritățile elene au susținut că atât subvenționarea ratei dobânzii, cât și garanția de stat pentru împrumuturi trebuie să fie privite din perspectiva Comunicării Comisiei privind Cadrul comunitar temporar pentru măsurile de ajutor de stat de sprijinire a accesului la finanțare în contextul actualei crize financiare și economice⁽⁴⁾ (denumit în continuare „cadru temporar”). În special, s-a susținut că împrumuturile în cauză au fost acordate în timpul crizei financiare și economice din 2008 și 2009, având drept scop depășirea acesteia.
- (24) Autoritățile elene au arătat, de asemenea, că numărul mare de beneficiari finali (membrii cooperativelor) a dus la reducerea avantajelor obținute de fiecare beneficiar ca urmare a împrumuturilor fără dobândă, astfel încât nu s-ar putea considera că acestea au denaturat concurența.
- (25) În cele din urmă, autoritățile elene au susținut că obligația fiecărui debitor de a plăti o primă de asigurare de 2 %, în conformitate cu Decizia ministerială nr. 2/21304/0025/26.10.2010, dovedește că ajutoarele respective nu au fost ajutoare de stat.
- (26) În scrisoarea din 1 decembrie 2011, autoritățile elene au reluat un număr mare de argumente dintre cele prezentate în cursul procedurii referitoare la necesitatea de a pune în aplicare măsurile și la motivele care au dus la aceasta. De asemenea, au susținut că adoptarea Deciziei ministeriale nr. 2/21304/0025/26.10.2010 și aplicarea unei rate a dobânzii la restructurarea împrumuturilor (rata fixată de fiecare instituție financiară pentru aceeași categorie de împrumuturi) indică faptul că subvenționarea ratei dobânzilor nu constituie ajutor de stat. Autoritățile elene au adăugat că în perioada 2009-28 noiembrie 2011 subvenționarea de către stat a ratei dobânzilor s-a ridicat la 7 762 113 EUR.

IV. EVALUAREA AJUTORULUI

IV.1. Existența unui ajutor în sensul articolului 107 alineatul (1) din tratat

- (27) În conformitate cu articolul 107 alineatul (1) din tratat, sunt incompatibile cu piața internă ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre.
- (28) Înainte de a evalua dacă măsura în cauză îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din tratat, Comisia dorește să sublinieze faptul că există

două aspecte ale măsurii care trebuie examinate în lumina acestei dispoziții: (a) subvenționarea ratei dobânzilor; și (b) garanția de stat.

IV.1.1. Subvenționarea ratei dobânzilor

- (29) Subvenționarea ratei dobânzilor de către statul elen în favoarea cooperativelor în conformitate cu Decizia ministerială nr. 56700/B.3033/8.12.2008 îndeplinește toate condițiile stabilite la articolul 107 alineatul (1) din tratat. Subvenția este acordată de către statul elen și conferă un avantaj clar, pentru că, în realitate, împrumuturilor nu li se aplică nicio dobândă. Beneficiarii direcți ai ajutorului sunt cooperativele, dar, având în vedere că intenția statului la acordarea împrumuturilor a fost de a crește veniturile agricultorilor greci prin creșterea artificială a prețurilor cerealelor vândute de către producători cooperativelor, beneficiarii indirecți ai ajutorului sunt agricultorii (producătorii). În cele din urmă, condiția de selectivitate este, de asemenea, îndeplinită, deoarece beneficiarii ajutorului sunt doar cooperativele și, în cele din urmă, agricultorii care au achiziționat sau produs cereale în Grecia în 2008. Subvenționarea ratei dobânzilor a fost efectuată înainte de aplicarea Deciziei ministeriale nr. 2/21304/0025/26.10.2010 și înainte de restructurarea împrumuturilor, care prevede că rata dobânzii aplicabilă împrumutului restructurat este rata aplicată de fiecare instituție financiară pentru aceeași categorie de împrumuturi.
- (30) În ceea ce privește condiția de „denaturare a concurenței”, conform jurisprudenței Curții de Justiție, simplul fapt că este consolidată competitivitatea unei întreprinderi în raport cu alte întreprinderi concurente prin obținerea unui avantaj economic pe care aceasta nu l-ar fi primit dacă și-ar fi exercitat în mod normal activitatea, arată că există riscul de denaturare a concurenței⁽⁵⁾. Ajutorul acordat unei întreprinderi care funcționează pe o piață deschisă comerțului intracomunitar poate influența în mod negativ comerțul dintre statele membre⁽⁶⁾. În plus, conform jurisprudenței Curții, nu există niciun prag sau procentaj sub care să se poată considera că schimburile comerciale dintre statele membre nu sunt afectate. Nici măcar importanța relativ redusă a ajutorului sau dimensiunea relativ mică a întreprinderii nu exclud *a priori* posibilitatea ca schimburile comerciale între statele membre să fie afectate⁽⁷⁾. Dat fiind că comerțul intracomunitar în sectorul cerealelor este important, prezenta măsură este de natură să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre.
- (31) În lumina celor de mai sus, se pare că sunt îndeplinite toate condițiile stabilite la articolul 107 alineatul (1) în ceea ce privește subvenționarea ratei dobânzilor.

⁽⁴⁾ JO C 16, 22.1.2009, p. 1. Comunicarea a fost modificată în octombrie 2009 (JO C 261, 31.10.2009).

⁽⁵⁾ Hotărârea Curții de Justiție din 17 septembrie 1980, Philip Morris Holland/Comisia, C-730/79, Rec., 1980, p. 2671, punctul 13.

⁽⁶⁾ A se vedea în special Hotărârea Curții de Justiție din 13 iulie 1988, Franța/Comisia, C-102/87, Rec., 1988, p. 4067.

⁽⁷⁾ Hotărârea Curții din 24 iulie 2003, Altmark Trans GmbH, C-280/00, Rec., 2003, p. I-7741, punctul 81.

IV.1.2. *Garanția de stat*

- (32) Prin Decizia ministerială nr. 2/88675/0025/9.12.2008, guvernul elen a decis să garanteze împrumuturile contractate de cooperative la banca ATE. În termeni generali, criteriile stabilite la articolul 107 alineatul (1) din tratat se aplică garanțiilor. După cum se indică în secțiunea 2.1 din Comunicarea Comisiei cu privire la aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții⁽⁸⁾ (denumită în continuare „comunicarea privind garanțiile”), garanțiile acordate direct de către stat pot constitui într-adevăr ajutoare de stat. Beneficiul unei garanții de stat constă în faptul că riscul asociat garanției este suportat de către stat. Ar trebui ca, în mod normal, suportarea riscului să fie remunerată printr-o primă corespunzătoare (punctul 2.2 din comunicarea privind garanțiile). Atunci când statul renunță la o asemenea primă, există atât un beneficiu pentru întreprinderea căreia i se acordă garanția de stat, cât și o diminuare a resurselor de stat. În acest caz garanția este, prin urmare, acordată din resursele de stat. Comunicarea privind garanțiile precizează, de asemenea, că este posibil să se considere a fi vorba de un ajutor de stat chiar și atunci când se dovedește că nu sunt făcute plăți de către stat în cadrul unei garanții.
- (33) Avantajul acordat UCA și, în final, agricultorilor prin intermediul garanției este clar: nu era necesar ca debitorii să plătească, cel puțin nu până la 30 martie 2011 (a se vedea considerentul 22), prima corespunzătoare care ar fi trebuit să fie plătită în mod normal pentru remunerarea adecvată a riscurilor. De asemenea, în comparație cu o situație în care nu se acordă garanție, garanția de stat permite debitorilor să obțină împrumuturi în condiții financiare mai avantajoase decât cele disponibile în mod normal pe piețele financiare. Punctul 3.4 din comunicarea privind garanțiile prezintă lista tuturor condițiilor care trebuie îndeplinite pentru ca o schemă de garanții de stat să nu fie considerată ajutor de stat. Este clar că măsura supusă examinării nu îndeplinește toate condițiile în cauză. De exemplu, cel puțin două dintre aceste condiții nu sunt îndeplinite: garanția în cauză acoperă mai mult de 80 % din împrumuturi, iar schema examinată nu pare a exclude din rândurile beneficiarilor debitorii aflați în dificultate financiară.
- (34) După cum s-a menționat în considerentul 29, beneficiarii direcți ai acestui ajutor sunt cooperativele. Cu toate acestea, având în vedere că intenția statului elen la acordarea împrumuturilor a fost de a crește veniturile agricultorilor greci prin creșterea artificială a prețurilor cerealelor vândute de către producători cooperativelor, beneficiarii indirecti ai ajutorului sunt agricultorii (producătorii). Condiția de selectivitate este, de asemenea, îndeplinită, deoarece beneficiarii ajutorului sunt doar cooperativele și agricultorii care au achiziționat sau produs cereale în Grecia în 2008.
- (35) Aceleași considerații se aplică în privința condițiilor de „denaturare a concurenței” și de „influență asupra comerțului”, menționate în considerentul 30.
- (36) În cele din urmă, autoritățile elene au susținut că contractul de garanție financiară furnizat de UCA statului, astfel cum prevede acordul de împrumut, indică inexistența vreunui ajutor. Cu toate acestea, după cum se precizează în decizia Comisiei de inițiere a procedurii, situația este diferită, din următoarele motive: (a) în primul rând, în cazul în care cooperativele nu rambursează împrumuturile, rămâne la latitudinea statului să utilizeze sau nu drepturile acordate prin contractele de garanție financiară; (b) în al doilea rând, se pare că contractul de garanție financiară nu garantează suma totală a unui împrumut, din moment ce prețul plătit de UCA agricultorilor pentru achiziționarea de cereale (care, în mod normal, ar trebui să fie egal cu suma împrumutată) este mai mare decât prețul pieței.
- (37) De asemenea, trebuie remarcat faptul că acest contract de garanție financiară a fost anulat prin Decizia ministerială nr. 2/21304/0025/26.10.2010. După cum s-a menționat în considerentul 22 de mai sus, contractul de garanție financiară a fost înlocuit de prima de 2 % datorată începând cu data primei rambursări la 30 martie 2011. În scrisoarea lor din 7 iunie 2011, autoritățile elene au susținut că, în conformitate cu comunicarea privind garanțiile, această primă este o primă de siguranță (*safe-harbour*) pentru întreprinderile mici și mijlocii a căror capacitate de rambursare ar putea fi afectată de condiții defavorabile. Acest argument nu poate fi acceptat din motivele prezentate în considerentele 38, 39 și 40.
- (38) În primul rând, dispoziția privind prima de siguranță de 2 % a fost stabilită târziu, în octombrie 2010, și se referă doar la sumele datorate în septembrie 2010. Chiar dacă am accepta, *quod non*, că această primă a exclus orice element de ajutor de stat, garanția de stat acordată până la acel moment rămâne un ajutor de stat.
- (39) În al doilea rând, reiese din formularea Deciziei ministeriale nr. 2/21304/0025/26.10.2010 că UCA *pot*, dar *nu sunt obligate*, să utilizeze dispoziția în cauză (a se vedea considerentul 22). Autoritățile elene au remarcat în această privință că, în realitate, debitorii au fost obligați să utilizeze dispoziția în cauză, deoarece, astfel cum este prevăzut la articolul 13 din acordul de împrumut, cu excepția cazului în care aceștia rambursează împrumutul până la 30 septembrie 2009, suma datorată ar deveni plătilă statului în termen de trei luni, iar acesta din urmă ar lua măsuri administrative de executare împotriva debitorului. Nici acest argument nu poate fi acceptat: dacă statul rambursează sumele datorate, nu este sigur că va lua măsuri împotriva debitorului inițial pentru a recupera aceste sume și rămâne la latitudinea sa să nu facă acest lucru.
- (40) În cele din urmă, în conformitate cu comunicarea privind garanțiile, se pare că prima de 2 % nu este în sine un element care ar dovedi absența ajutoarelor de stat, după cum au susținut autoritățile elene. Chiar dacă am accepta că toți beneficiarii din cadrul măsurii au fost întreprinderi mici și mijlocii, după cum au susținut autoritățile elene, dispozițiile comunicării privind garanțiile pertinente în acest caz sunt cele de la punctul 3.5. La acest punct

⁽⁸⁾ JO C 155, 20.6.2008, p. 10.

din comunicare se explică faptul că, pentru ca o garanție acordată în cadrul unei scheme care necesită o primă unică să nu fie considerată ajutor de stat, trebuie îndeplinite toate celelalte condiții de la punctul 3.4 literele (a), (b), (c), (e), (f) și (g). După cum s-a explicat deja în considerentul 33, aceste condiții nu sunt îndeplinite în acest caz: garanția în cauză acoperă mai mult de 80 % din împrumuturi, iar schema examinată nu pare a exclude din rândurile beneficiarilor debitorii aflați în dificultate financiară.

- (41) În lumina celor de mai sus, se pare că, în ceea ce privește garanția de stat pentru împrumuturi, sunt îndeplinite toate condițiile de la articolul 107 alineatul (1).

IV.2. Compatibilitatea ajutorului

IV.2.1. Observații generale

- (42) Tratatul admite anumite excepții de la principiul general al incompatibilității ajutoarelor de stat cu piața internă prevăzut la articolul 107 alineatul (1) din tratat. Este evident că unele dintre aceste excepții nu se aplică în acest caz. Este vorba și de excepțiile prevăzute la articolul 107 alineatul (2), care vizează ajutoarele cu caracter social, ajutoarele destinate reparării pagubelor provocate de calamități naturale și ajutoarele privind reunificarea Germaniei.
- (43) Acest lucru este valabil și pentru excepțiile prevăzute la articolul 107 alineatul (3) literele (a), (b) și (d) din tratat, având în vedere că ajutoarele în cauză nu erau menite nici să favorizeze dezvoltarea economică a regiunilor în care nivelul de trai este anormal de scăzut sau în care există un grad de ocupare a forței de muncă extrem de scăzut, nici să promoveze realizarea unor proiecte importante de interes european comun, nici să promoveze cultura sau conservarea patrimoniului.
- (44) Prin urmare, singura derogare care s-ar putea aplica în acest caz este cea prevăzută la articolul 107 alineatul (3) litera (c) din tratat, care prevede că pot fi considerate compatibile cu piața internă ajutoarele destinate să faciliteze dezvoltarea anumitor activități sau a anumitor regiuni economice în cazul în care acestea nu modifică în mod nefavorabil condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun. Pentru a putea beneficia de această derogare, ajutoarele trebuie să fie conforme cu normele Uniunii aplicabile ajutoarelor de stat. În domeniul agriculturii, aceste norme sunt stabilite în orientările Comisiei privind ajutoarele de stat în sectorul agricol și forestier pentru perioada 2007-2013 ⁽⁹⁾ (denumite în continuare „orientările agricole”).
- (45) Conform informațiilor de care dispune Comisia, scopul măsurii în cauză a fost de a face situației cauzate de surplusul de cereale produse în Grecia în 2008. În

special, autoritățile elene recunosc în scrisoarea din 19 martie 2010 că unul dintre scopurile măsurii a fost „asigurarea unui venit minim pentru producători”.

- (46) În plus, deoarece creditele de 150 de milioane EUR au fost destinate cumpărării de către UCA a cerealelor produse de membrii lor (Decizia ministerială nr. 8264 din 9 decembrie 2008), ajutorul pare să fi fost acordat pe baza cantităților produse.
- (47) Tipul de ajutor acordat de Grecia nu este prevăzut de orientările agricole sau de alte norme ale Uniunii cu privire la acest subiect, fapt care nu este contestat de autoritățile elene. Prin urmare, schema pare să constituie un ajutor de funcționare destinat să mărească veniturile agricultorilor prin creșterea artificială a prețurilor cerealelor. Intervențiile de acest fel sunt strict interzise de normele Uniunii în domeniul ajutoarelor de stat.
- (48) De asemenea, trebuie amintit că, după cum rezultă din jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, ajutoarele de funcționare, adică ajutoarele destinate să acopere costurile pe care, în mod normal, întreprinderile ar trebui să le suporte în gestionarea obișnuită a activităților lor, denaturează, în principiu, concurența în măsura în care, pe de o parte, acestea nu facilitează „dezvoltarea” niciunui sector economic și, pe de altă parte, asigură beneficiarului un sprijin financiar artificial care denaturează în mod durabil concurența și afectează schimburile comerciale contrar intereselor comune.
- (49) În mod special, piețele produselor agricole din Uniunea Europeană sunt reglementate în mod exhaustiv prin intermediul unor organizări comune ale piețelor (OCP). Una dintre sarcinile OCP este aceea de a asigura o concurență loială între operatorii din sectorul în cauză în interiorul Uniunii Europene. Măsurile de susținere a pieței, de genul celor introduse și finanțate de către Grecia, par a fi contrare obiectivelor OCP din sectorul cerealelor și susceptibile de a perturba grav funcționarea sa.
- (50) După cum a subliniat în repetate rânduri Curtea de Justiție ⁽¹⁰⁾, orice intervenție a unui stat membru în mecanismele de piață, cu excepția formelor prevăzute în mod special de reglementări ale Uniunii, riscă să afecteze funcționarea organizărilor comune ale piețelor și să creeze beneficii nejustificate pentru anumite grupuri economice din Uniune. În special, în jurisprudența mai recentă ⁽¹¹⁾, Curtea a reamintit faptul că în sectoarele reglementate de o organizare comună a pieței, mai ales dacă această organizare este constituită în baza unui sistem comun de stabilire a prețurilor, statele membre nu mai pot interveni, prin dispoziții naționale adoptate unilateral, în mecanismul stabilirii prețurilor reglementate, în aceeași etapă de producție, de organizarea comună.

⁽¹⁰⁾ A se vedea, spre exemplu, Hotărârea Curții din 29 noiembrie 1978, Pigs Marketing Board/Redmond, C-83/78, Rec., 1978, p. 2347, punctul 60.

⁽¹¹⁾ Hotărârea Curții din 26 mai 2005, Kuipers, C-283/03, Rec., 2005, p. I-04255, punctele 42, 49 și 53.

⁽⁹⁾ JO C 319, 27.12.2006, p. 1.

- (51) Trebuie notat că mecanismele naționale de sprijinire a prețurilor, precum cele din cazul de față, compromit sistemul comun de stabilire a prețurilor și, la nivel general, finalitatea mecanismelor create prin regulamentele Uniunii privind organizarea comună a piețelor, chiar și atunci când au drept scop sprijinirea veniturilor agricultorilor.
- (52) În cele din urmă, Comisia a examinat și dacă ajutorul ar putea fi considerat compatibil în conformitate cu comunicarea Comisiei - Liniile directe privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate ⁽¹²⁾. Totuși, chiar dacă un beneficiar a fost, în momentul acordării ajutorului, întreprindere aflată în dificultate în sensul secțiunii 2 a acestor linii directe (lucru care nu este clar), autoritățile elene nu au furnizat nicio dovadă că numeroasele condiții stabilite de acesta, care ar putea justifica acordarea ajutorului unui anume beneficiar, au fost îndeplinite în cazurile respective.

IV.2.2. Cadrul temporar

- (53) Pentru a justifica acordarea ajutoarelor, autoritățile elene menționează criza economică și lipsa accesului cooperativelor la finanțare. În 2009, Comisia, recunoscând gravitatea crizei economice, a adoptat „cadrul temporar” ⁽¹³⁾ și a declarat compatibile cu piața internă ajutoare care, în cazul producătorilor agricoli primari, pot atinge 15 000 EUR.
- (54) În scrisoarea din 21 ianuarie 2011, autoritățile elene au susținut că atât subvenționarea ratei dobânzilor, cât și garanția de stat pentru împrumuturi au fost acoperite de prevederile cadrului temporar. În special, s-a susținut că împrumuturile în cauză au fost acordate în timpul crizei financiare și economice din 2008 și 2009, având drept scop depășirea acestei crize. Autoritățile elene au adăugat că numărul mare de beneficiari finali (membrii cooperativelor) a dus la o reducere atât de mare a avantajelor obținute de fiecare beneficiar ca urmare a împrumuturilor fără dobândă, încât nu se poate considera că acestea au denaturat concurența. În cele din urmă, autoritățile elene au susținut că, în conformitate cu articolul 7 din cadrul temporar, dispozițiile acestuia se aplică și în cazul schemelor de ajutoare de stat nenotificate.
- (55) Comisia nu poate accepta argumentele prezentate de către autoritățile elene și constată că dispozițiile cadrului temporar nu se aplică în acest caz. În primul rând, domeniul de aplicare al cadrului temporar a fost extins pentru a include producția agricolă primară doar la 31 octombrie 2009 ⁽¹⁴⁾. Prin urmare, niciun fel de scheme de ajutoare de stat aprobate înainte de intrarea în vigoare a acestei prelungiri nu pot fi acoperite de cadrul temporar. În acest caz special, articolul 1 din Decizia ministerială nr. 56700/B.3033/8.12.2008 prevede că subvenționarea ratei dobânzilor se referă la

împrumuturile care au fost sau vor fi acordate în 2008. Prin urmare, respectivele împrumuturi și ajutoarele de stat aferente au fost acordate înainte de 31 octombrie 2009.

- (56) Mai mult, Comisia dorește să sublinieze faptul că măsurile în cauză nu îndeplinesc condiția prevăzută de cadrul temporar, care prevede, pentru ca un astfel de ajutor să fie considerat compatibil, că acesta trebuie să se aplice întregului sector agricol, nu doar unui sector de produse, cum ar fi cerealele în acest caz.

V. CONCLUZIE

- (57) Comisia constată că Grecia a pus în aplicare în mod ilegal schema de ajutoare în cauză, încălcând articolul 108 alineatul (3) din tratat. Având în vedere că ajutorul este incompatibil cu piața internă, Grecia trebuie să pună capăt schemei și să recupereze de la beneficiari ajutoarele acordate.
- (58) Ajutoarele individuale acordate în cadrul schemei în cauză nu constituie ajutoare dacă, în momentul acordării, îndeplinesc condițiile, aplicabile la data acordării ajutorului, prevăzute de un regulament adoptat în conformitate cu articolul 2 din Regulamentul (CE) nr. 994/98 al Consiliului din 7 mai 1998 de aplicare a articolelor 92 și 93 din Tratatul de instituire a Comunității Europene anumitor categorii de ajutoare de stat orizontale ⁽¹⁵⁾, și care era aplicabil la momentul în care a fost acordat ajutorul.
- (59) Ajutoarele individuale acordate în cadrul schemei în cauză care, în momentul acordării, îndeplineau condițiile prevăzute de un regulament adoptat în conformitate cu articolul 1 din Regulamentul (CE) nr. 994/98 sau de o altă schemă de ajutoare aprobată sunt compatibile cu piața internă până la limita maximă a intensităților ajutoarelor care se aplică pentru acest tip de ajutoare,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Schema stabilită în favoarea agricultorilor producători de cereale și a cooperativelor agricole care colectează cereale, în conformitate cu Deciziile ministeriale nr. 56700/B.3033/8.12.2008 și 2/88675/0025/9.2.2008, sub formă de împrumuturi garantate de către statul elen cu subvenționarea ratei dobânzilor constituie ajutor de stat. Acest ajutor de stat acordat de Grecia în mod ilegal, încălcând articolul 108 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, este incompatibil cu piața internă.

Articolul 2

Ajutoarele individuale acordate în cadrul schemei menționate la articolul 1 nu constituie un ajutor dacă acestea îndeplinesc condițiile, aplicabile la data acordării ajutorului, prevăzute de un regulament adoptat în conformitate cu articolul 2 din Regulamentul (CE) nr. 994/98, care era în vigoare la momentul în care a fost acordat ajutorul.

⁽¹²⁾ JO C 244, 1.10.2004, p. 2.

⁽¹³⁾ A se vedea nota de subsol 4.

⁽¹⁴⁾ A se vedea modificarea cadrului temporar (JO C 261, 31.10.2009, p. 2).

⁽¹⁵⁾ JO L 142, 14.5.1998, p. 1.

Articolul 3

Ajutoarele individuale acordate în cadrul schemei menționate la articolul 1 care, în momentul acordării, îndeplinesc condițiile prevăzute de un regulament adoptat în conformitate cu articolul 1 din Regulamentul (CE) nr. 994/98 sau de o altă schemă de ajutoare aprobată sunt compatibile cu piața internă până la limita maximă a intensităților ajutoarelor care se aplică pentru acest tip de ajutoare.

Articolul 4

(1) Grecia trebuie să recupereze de la beneficiari ajutoarele incompatibile acordate în cadrul schemei menționate la articolul 1.

(2) Sumele care trebuie recuperate includ dobânzile calculate de la data punerii ajutorului la dispoziția beneficiarilor și până la restituirea efectivă a sumei.

(3) Dobânzile sunt calculate conform prevederilor capitolului V din Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei⁽¹⁶⁾ prin aplicarea formulei dobânzii compuse.

(4) De la data notificării prezentei decizii, Grecia anulează toate plățile neefectuate în cadrul schemei de ajutoare menționate la articolul 1.

Articolul 5

(1) Recuperarea ajutoarelor acordate în cadrul schemei menționate la articolul 1 este imediată și efectivă.

(2) Grecia asigură punerea în aplicare a prezentei decizii în termen de patru luni de la data notificării acesteia.

Articolul 6

(1) În termen de două luni de la notificarea prezentei decizii, Grecia transmite Comisiei următoarele informații:

(a) lista beneficiarilor care au primit un ajutor în cadrul schemei menționate la articolul 1 și valoarea totală a ajutorului primit de fiecare dintre aceștia;

(b) suma totală (creanță principală și dobânzi) care trebuie rambursată de fiecare beneficiar;

(c) o descriere detaliată a măsurilor deja adoptate și a celor planificate pentru a se conforma prezentei decizii;

(d) documente care să demonstreze că beneficiarii au fost somați să ramburseze ajutorul.

(2) Grecia informează în mod regulat Comisia cu privire la situația măsurilor naționale luate în vederea punerii în aplicare a prezentei decizii până la finalizarea recuperării ajutoarelor menționate la articolul 1. Grecia transmite imediat, la solicitarea Comisiei, informațiile privind măsurile deja adoptate și cele planificate, prevăzute pentru a se conforma prezentei decizii. Grecia furnizează, de asemenea, informații detaliate privind valoarea ajutoarelor și a dobânzilor pe care le-a recuperat deja de la beneficiari.

Articolul 7

Prezenta decizie se adresează Republicii Elene.

Adoptată la Bruxelles, 25 ianuarie 2012.

Pentru Comisie

Dacian CIOLOȘ

Membru al Comisiei

⁽¹⁶⁾ JO L 140, 30.4.2004, p. 1.